

KUNSKAPSSTEGE FÖR KLASSISKT PIANOSPEL

vid Musikinstitutet Kungsvägen

Elevens självutvärdering och mål

Arbetsgrupp:

Kristian Kauppinen, Musikinstitutet Kungsvägen

Kari Tikkala, Musikinstitutet Juvenalia

Anne-Marie Malmelin, Musikinstitutet Avonia

Esa Ylivaara, Musikinstitutet Avonia

INLEDNING

Ändamålet med studiernas innehållsbeskrivningar, den så kallade Kunskapsstegen, är att klargöra för eleverna och deras föräldrar innehållet i pianostudier vid musikinstitutet. Kunskapsstegen hjälper läraren och eleven att ställa upp målsättningar, följa upp dem och att kunna nå målen. Det är också avsett att förbättra lärarens och elevens växelverkan samt engagera hela familjen i intresset. Kunskapsstegen är inte tänkt för självstudier, utan används i samråd av egen lärare. För att kunna strukturera och förstå studieinnehållet rekommenderas det att dokumentering sker regelbundet. Utvärderingen och repertoarplaneringen grundar sig på Finlands musikläroinrättnings förbunds (FMF) rekommendationer.

Grunderna i pianospel

Förberedande undervisning för grundnivån (enskilt och grupp)

Nivå 1

Grunderna i spelandet
(basen har skapats, kunskapen kan lätt glömmas)

Nivå 2

Förutsättningar för ett beständigt intresse
(det är möjligt att fortsätta med intresset efter flera års paus)

Nivå 3

Självständigt intresse
(bra förutsättningar att fortsätta med intresset på egen hand)

Nivå I, institutsnivå

”Diplom för intresset”

Grunderna

Att lära känna instrumentet

- instrumentets struktur
- hur ljud bildas
- klaviaturen

Ergonomi i spelandet

- sittställning
- fotstöd
- höjden på stolen och avståndet från instrumentet

Hur fungerar händerna, teknik

- högra och vänstra handen
- armen, armbåge, handleden, fingrarna (funktion och användning i spelandet)
- fingersättningarna
- avslappningen i armen, "gripa tag" i klaviaturen

Övning

- regelbundenhet
- passlig omgivning för övandet
- flera små övningspass
- föräldrarnas närvaro och stöd
- målorientering

Spela efter gehör

- enligt lärarens exempel
- rytmens begreppsbyggnad med hjälp av klappandet
- melodins begreppsbyggnad med hjälp av sång
- upprepning av små melodiska mönster
- härmandet av olika anslag (också kluster, glissando, dubbelgrepp)

Improvisation

- utifrån egen fantasi
- med en saga/berättelse som grund
- improvisation utifrån en given bild, teckning eller foto

Notläsning

- klappning och artikulering av rytmvärden
- nothusen G och F
- mellersta C

Uttryck

- dynamiska förändringar
- grunderna i tonbalans
- behärskning av grundtempot: pulsens bevarande, förändringar i tempot (rit. och accel.)
- flera olika sätt att spela
- lyssna och se på andras spelande

Uppträdande

- beteendet på scen, kommunikation med publiken (bugandet)
- föra vidare musikens budskap
- grupplektioner

Nivå 1

Att lära känna instrumentet

- instrumentets konstruktion
- hur fungerar pianots mekanism
- hur ljud bildas

Ergonomi i spelandet

- sittställningen
- fingrarnas position, handens form
- användning av handleden
- användning av armar
- stolens höjd och avståndet från instrumentet
- fotstöd

Övning

- ställa upp mål tillsammans med läraren
- avsikten och målsättningen med övandet blir klara
- regelbundet övande
- öva hellre ofta och lite än sällan och mycket
- upprepadets nödvändighet
- repetition av det inlärd
- uppmuntran och stöd från föräldrarna

Spela efter gehör

- förstå melodins riktning
- härma

Improvisation

- med 1-5 toner
- enligt utskriven rytm

Notläsning

- fingersättningar
- vänstra och högra handen, G- och F-klav
- framförallt noter innanför notsystemet
- tonarter upp till två förtecken
- notvärden, pauser
- taktarter, 3/4 och 4/4
- lätta rytmiska mönster
- dynamiska förändringar

Teknik

- skapandet av ljud, grundanslag
- avslappning av hela armen, "gripa tag" i klaviaturen
- att föra tummen under handflatan
- skalor, arpeggio
- dubbelgrepp, treklang, kadenser
- spela med båda händerna, synkronisering
- korsa händerna

Användning av pedalen

- som effekt (lång pedal)
- för att binda (synkoppedal)

Uttryck

- känna igen och producera en bra klang
- grundkaraktärerna, dur och moll
- dynamiken
- grunderna i tonbalans
- behärskandet av grundtempot: pulsens bevarande, tempoförändringar (rit. och accel.)
- staccato, legato
- grunderna i artikulation
- frasering i spelandet

Uppträdande

- beteendet på scen, kommunikation med publiken (bugandet)
- föra vidare musikens budskap
- attityd: musicerandets glädje, tolerera besvikelser, andras uppmuntran
- att kunna acceptera feedback, självutvärdering
- grupplektioner och "verkstadsverksamhet"

Nivå 2

som tillägg till inlärningsmål i nivåprov 1

Ergonomi i spelandet

- rörelsernas koordination och dess utveckling över hela klaviaturen

Övning

- kan öva självständigt
- uppvärmning, övande och sammanfattning

Spela efter gehör

- melodin och enkla bastoner eller treklanger
- grunderna i transponering

Improvisation

- dur- och moll tonarter
- händerna tillsammans (lätt ackompanjemang)

Fritt ackompanjemang

- de vanligaste kompfigurerna med kadensackord
- tonarter ända till två förtecken
- kunna välja spelstil

Notläsning

- ända till tre hjälplinjer
- tonarter ända till fyra förtecken
- oktavnamn
- att kunna nämna de vanligaste nyansaccent- och tempomarkeringar
- bågar och artikulering
- repristecken, 1:a målet och 2:a målet, da Capo
- ottava och ottava bassa

Teknik

- fingrarnas självständighet
- tummens färdighet och handens överföring i skalor och i treklanger
- farten i olika slags snabba mönster
- de vanligaste ackompanjemangsmönstren
- melodin med vänstra handen
- kunna ta fram melodin i dubbelgrepp

Användning av pedalen

- för att binda
- för att breda ut klangen

Uttryck

- också subtila nyanser
- behärskan av balansen
- agogik och medvetna tempoförändringar
- fingerstaccato, portato
- artikulering
- förståelse för helhetsformen

Samspel

- att vänja sig vid tempot
- ackompanjemang / solo
- att kunna komma över små fel, att kunna anpassa sig vid behov

Nivå 3

som tillägg till inlärningsmål i nivåprov 1-2

Ergonomi i spelandet

- kroppens rätta position
- video som läromedel
- övningspauser, övning i perioder
- ta hand om kroppen (stretching, uppvärmning)

Övning

- utvecklandet av egna fingerövningar
- koncentrera sig på att öva komplicerade ställen
- variation i övningen (snabbt, långsamt, med slutna ögon osv)
- helheten kan delas till mindre mål
- övning med hjälp av sinnebild (stycket kan spelas i tankarna)
- planering av det egna övandet
- föra dagbok över övandet

Spela på gehör

- styckets inläring utan noter med hjälp av lyssnandet (t ex inspelningar)
- pianoversion av något bekant tema

Improvisation

- utifrån en given bild
- egen variation av ett färdigt inlärt stycke
- improvisation utifrån skalor (dur och moll)

Fritt ackompanjemang

- olika slags komp
- upp till fyra förtecken

Notläsning

- läsandet av spelpartners notsystem (partiturläsning)
- alla tonarter i bruk

Teknik

- melodins förstärkning i ackordspel
- fingerbyte ("stum")
- fingrets överföring (t ex 5 4, eller 5 3)
- kromatisk skala

Användning av pedalen

- enligt notbeteckningar (pedalen stöder artikuleringen och fraseringen)
- vänstra pedalen (una corda)
- halv pedal

Uttryck, tolkning

- polyfoni
- stämmorna lagrade
- begripande av strukturen
- agogik och medvetna tempoförändringar

Uppträdande

- att leva med, att ta vara på stunden
- kroppsspråk
- utvecklandet av den egna spelstilen

Samspel

- sammanhållningskraft, ansvar för pulsen
- förmågan att anpassa sig

Institut- nivå

som tillägg till inlärningsmål i nivåprov 1-3

Ergonomi i spelandet

- identifiering av problem i egna spelpositioner
- ta hand om kroppen, utvecklandet av det naturliga sättet att spela

Övning

- övningskonserter (behärskande av stora helheter)
- identifiering av problem i eget spelande som måste utvecklas
- övningsmetoder som passar i olika sammanhang, frivillighet
- förstärka egna övningsmetoder för att klara av svåra satser

Spela på gehör, improvisation

- att höra bastonerna
- formulering av ackord progressioner
- alternativa ackord
- variation av ackompanjemangsmönstren
- variation av melodin

Notläsning

- stycken noterats på tre notsystem
- oregelbundna taktarter
- bekanta sig frivilligt med material med hjälp av spelandet

Teknik

- byggandet av klangen
- polyrytmik
- att välja den rätta rörelsebanan
- fingersättningens planering och val (frasering, artikulering, koordination)

Användning av pedalen

- bästa pedalen ur musikens synpunkt
- pedal som uttrycksform
- att anpassa sig till akustiken

Uttryck, tolkning

- förstå varje tidsperiods stil
- förståelse för strukturer i verk
- förändringar i tempot och i pulsen
- musiken skall andas
- lyssnandet av olika inspelningar (jämförelse)

Uppträdande

- rätt repertoarval, ta omständigheterna i beaktande
- behärskande av omfattande program
- att hålla koncentrationen

Samspel

- kammarmusik, en viktig del av repertoaren